

Mezinárodní
varhanní festival
Olomouc

54. ročník
1.–15. září
2022

Mezinárodní varhanní festival Olomouc 2022

54. ročník Mezinárodního varhanního festivalu Olomouc
se uskuteční ve dnech 1.–15. září 2022.
Koncerty se konají v katedrále sv. Václava od 19 hodin.
Informace o festivalu jsou k dispozici na www.mfo.cz.

Úvodní slovo ředitele MFO

Je mi proto velkou ctí vás prostřednictvím varhanního festivalu hned v úvodu nové koncertní sezony Moravské filharmonie oslovit a vyjádřit poděkování za přízeň, které se mu z vaší strany dostává. Pevně věřím, že dramaturgický výběr letošních interpretů i prováděných děl oceníte a budeme se vídat v hojném počtu nejen na jednotlivých festivalových koncertech, ale také na všech dalších v podání Moravské filharmonie, které jsme pro vás až do dubna následujícího roku připravili.

Vážené hudební přátelé,
dámy a pánové,

Mezinárodní varhanní festival Olomouc již mnoho let otevírá koncertní nabídku Moravské filharmonie – její novou koncertní sezonu. Nejinak tomu bude i letos, kdy se můžete těšit opět na hvězdná jména současného varhanního světa, tentokrát na pěti koncertech v katedrále sv. Václava.

Dlouholeté mezinárodní zastoupení interpretů, které je pro varhanní festival příznačné, svědčí o renomé, kterému se tento svátek varhanní tvorby celosvětově těší. Pro vás – posluchače – pak představuje záruku špičkového hudebního zážitku, a město Olomouc díky němu patří na světovou mapu významných destinací varhanní hudby.

Jonáš Harman
ředitel Moravské filharmonie Olomouc,
pořadatele Mezinárodního varhanního
festivalu Olomouc

Úvodní slovo dramaturga

Milí přátelé varhanní hudby,

přestože dnešní svět se velmi dynamicky mění a mnoho lidí zažívá intenzivní pocit nejistoty, hudba nám vždy nabízí jistotu krásného světa, do kterého je možné se alespoň na čas uchýlit a načerpat novou energii. Ještě víc to platí o hudbě varhanní, která je s věcmi duchovními spojena asi nejintenzivněji. A budu-li poněkud osobnější, po celý můj dosavadní život existovala jedna neměnná jistota, totiž že na začátku září vypukne Mezinárodní varhanní festival. Patří již přes půl století k neodmyslitelným kulturním svátkům města Olomouce a já jsem nesmírně šťasten, že se jeho nepřerušenu kontinuitu podařilo udržet i v neobyčejně náročné době poznamenané pandemií covidu.

I letos si můžete být jisti, že do Olomouce zavítají špičkoví varhaníci a že uslyšíte mnoho krásné varhanní hudby. V tomto roce si varhanní svět připomíná 200 let od narození Césara Francka, což se odráží i v letošní dramaturgii. Těšit se také můžete na spojení varhanní hudby s bicími nástroji či mluveným slovem – a samozřejmě na umění varhanní improvizace. Letošní ročník varhanního festivalu bude kompletně hostit katedrála sv. Václava, zároveň však je vše na nejlepší cestě ke zdárnému dokončení rekonstrukce varhan v chrámu sv. Mořice, a tak se velmi těším na velkolepý návrat varhanního festivalu do tohoto kostela. Současně jsem však rád a cením si toho, že přátelské prostředí a nádherné varhany v olomoucké katedrále umožnily nepřerušené trvání festivalu po celou dobu náročných rekonstrukčních prací.

Přeji vám, aby i v dnešní době, která přináší nové netušené problémy a nejistoty, byl varhanní festival opět příležitostí uchýlit se alespoň na chvíli do světa krásy, inspirace a porozumění – a aby vám přinášel radost a pozitivní energii. Děkuji vám všem za neutuchající přízeň a podporu a těším se na setkávání u varhanní hudby i v následujících letech.

Karel Martínek
dramaturg festivalu

Karel Martínek

1. 9. 2022 v 19 hod.
Katedrála sv. Václava

Zahájení festivalu za zvuku varhan a bicích nástrojů

Zahajovací koncert se poprvé v historii festivalu uskuteční v katedrále svatého Václava. V rámci slavnostního večera vystoupí významné osobnosti olomouckého hudebního života – titulární varhaník dómu Karel Martínek a výjimeční interpreti na bicí nástroje – otec a syn Bilanovi. Společně provedou nanejvýš efektní *Bolero* v úpravě Pierra Cocherea. Na programu bude převládat

působivá tvorba francouzských mistrů a na úplný závěr zazní světová premiéra improvizované mše, jejímž autorem je sám sólista koncertu.

François Couperin:	<i>Offertoire sur les grands jeux</i> z <i>Konventní mše</i>
Pierre Cochereau:	<i>Bolero na téma Charlese Raqueta</i> pro varhany a bicí (trans. J. M. Cochereau)
Marcel Dupré:	<i>Preludium a fuga č. 1 H dur op. 7</i>
César Franck:	<i>Tři kusy pro velké varhany:</i> č. 2 <i>Cantabile</i> č. 3 <i>Piece héroïque</i>
Karel Martínek:	<i>Salve Regina – improvizovaná mše</i>

Karel Martínek (Česko) – varhany
Ladislav Bilan a Ladislav Bilan ml. – bicí nástroje

Karol Mossakowski

5. 9. 2022 v 19 hod.
Katedrála sv. Václava

Mystérium varhanní improvizace

Laureát soutěže Pražského jara i Grand Prix de Chartres, rezidenční varhaník Radia France, fenomenální interpret a zejména improvizátor, mimořádně charizmatický umělec a mnoho dalšího – to vše je mladý polský varhaník Karol Mossakowski, žijící v současné době v Paříži. Díky tomu, že se při konkurzu na místo titulárního varhaníka katedrály Notre-Dame stal jedním ze dvou finalistů

v obrovské mezinárodní konkurenci, získal Mossakowski světové renomé. Svůj koncertní program v Olomouci orámoval vlastní tvorbou: na úvod představí skladbu Mendelssohna-Bartholdyho ve vlastní úpravě a na závěr zazní jeho improvizací umění společně s recitovaným slovem ze Starého zákona. Zahraje i díla velikánů varhanní hudby – Francka a Liszta.

Felix Mendelssohn-Bartholdy:

Preludium a fuga č. 3 h moll op. 35
(arr. Karol Mossakowski)

César Franck:

Pastorale e moll op. 19

Ferenc Liszt:

Preludium a fuga na téma B-A-C-H

Karol Mossakowski:

Cesta Izraelitů do zaslíbené země, Improvizovaná suita na texty Starého Zákona

Karol Mossakowski (Polsko/Francie) – varhany
recitátor v jednání

Markéta Schley Reindlová

8. 9. 2022 v 19 hod.
Katedrála sv. Václava

Hudba českých a německých mistrů

Jedinou dámou, která v rámci letošního festivalu vystoupí v roli sólistky, je Markéta Schley Reindlová. Tato česká varhanice je absolventkou pražské AMU a také Hochschule für Kirchenmusik v německém Heidelbergu. Svůj domov našla v bavorském Bamberku, kde působí coby ředitelka chrámové hudby při luteránském kostele Erlöserkirche a při Děkanátu Bamberk. Na svém festivalovém recitálu představí

publiku tvorbu dvou „hudebních prostředí“, která jsou jí osobně nejbližší – Česka a Německa. Do koncertního programu zařadila skladby takových mistrů, jako jsou Petr Eben a Miloslav Kabeláč či Johannes Brahms a Max Reger.

Felix Mendelssohn-Bartholdy:
Johannes Brahms:

Sonáta pro varhany č. 4 B dur op. 65
II chorálových předeher op. posth. 122
„Schmücke dich, o liebe Seele“
„Herzlich tut mich erfreuen“

Johann Christian Heinrich Rinck:
Petr Eben:

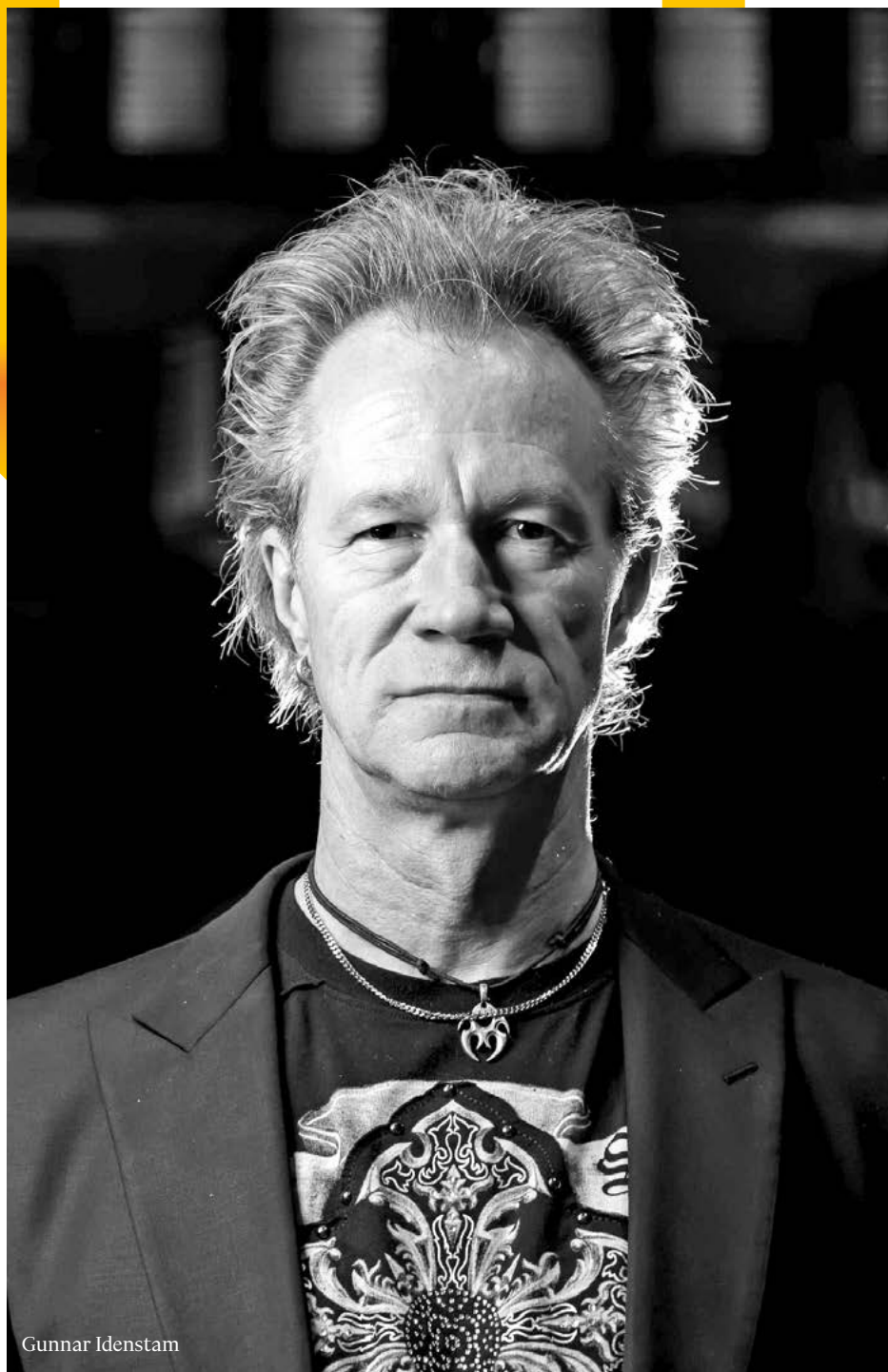
Preludium g moll op. 120
Job pro varhany: Touha po smrti
Tajemství stvoření

Miloslav Kabeláč:
Max Reger:

Fantazie č. 2 g moll op. 32
52 chorálových předeher op. 67
„Werde munter, mein Gemüte“
„Seelenbräutigam“

Introdukce a passacaglia f moll op. 63

Markéta Schley Reindlová (Česko/Německo) – varhany

Gunnar Idenstam

12. 9. 2022 v 19 hod.
Katedrála sv. Václava

Severské inspirace

Být aktuálním, apelovat na potíže a podstatné skutečnosti dnešní doby, budovat „hudební mosty“ a překonávat tradičně vymezené stylové žánry – to vše vnímá švédský varhaník, skladatel a folkový hudebník Gunnar Idenstam jako své poslání. Jde o mimořádně originální umělecký zjev, jehož tvůrčí projekty a také brilantní interpretační technika ohromují publikum po celém světě. Do Olomouce přinese program sestavený

z děl barokních skladatelů a skladatelek z Itálie, Francie i Švédska, a to ve vlastní úpravě. V původní podobě zazní na koncertě pouze kompozice Johanna Sebastiana Bacha. V dramaturgii večera nebude chybět ani Idenstamova oblíbená švédská lidová hudba. Vrcholem vystoupení bude provedení jeho autorského „cyklu improvizací pro neklidnou dobu“.

Francesca Caccini:
Johan Helmich Roman:

Lasciatemi qui solo (arr. G. Idenstam)
Suita z Golovinmusiken (arr. G. Idenstam)
- Maestoso, poco Adagio
- Andante
- Allegro

J.S. Bach:

Preludium c moll BWV 546
Chorálová předehra Schmücke dich, o liebe Seele BWV 654
Fuga c moll BWV 546

Polonéza C dur ze sbírky Andrae Hööka (arr. G. Idenstam)
Polonéza G dur ze Småland (arr. G. Idenstam)
Hymn after Finn Karin (švédská lidová píseň, arr. G. Idenstam)
Oh Kristus valgus oled saa (estonský chorál, arr. G. Idenstam)

Gunnar Idenstam:

“Peaceful Organ” - cyklus improvizací pro neklidnou dobu

Gunnar Idenstam (Švédsko) – varhany

Ben van Oosten

15. 9. 2022 v 19 hod.
Katedrála sv. Václava

Varhany jako orchestr – perly varhanního symfonismu

Pouze několik málo osobností z řad světových varhaníků vzbuzuje takový respekt, jako je tomu v případě nizozemského umělce Bena van Oostena. Tento haagský rodák studoval v Amsterdamu a Paříži, aby se postupem času stal jedním z největších odborníků v oblasti francouzské hudby 19. a 20. století. Není bez zajímavosti, že byl za výsledky své práce oceněn i francouzským

Řádem čestné legie. Van Oosten má na svém kontě ohromující počet nahrávek. Natočil mimo jiné i kompletní dílo skladatelů jako César Franck, Alexandre Guilmant či Louis Vierne. A právě perly varhanního symfonismu zmíněných autorů budou tvořit jeho olomoucký recitál, jenž letošní festival zakončí.

Joseph Guy Marie Ropartz: *Introdukce a Allegro moderato*
César Franck: *3 chorály pro varhany: Chorál č. 2 h moll*

Louis Vierne: *24 fantazijních kusů op. 54: II. Impromptu VI. Zvony z Westminsteru*

César Franck: *6 kusů pro varhany: č. 5 Prière cis moll op. 20*
Alexandre Guilmant: *Koncertantní kus op. 24*

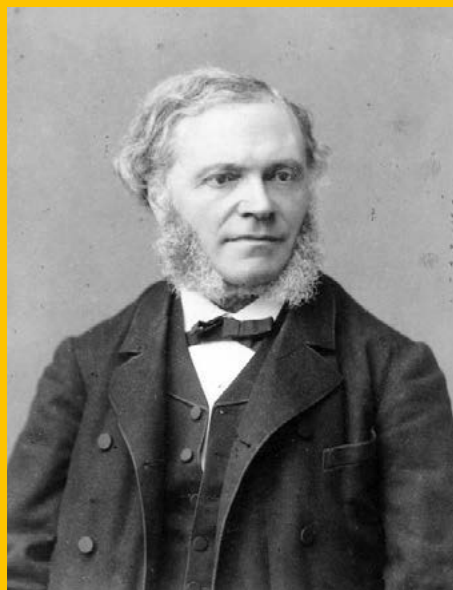
Ben van Oosten (Nizozemsko) – varhany

Výročí v rámci letošního festivalu

César Franck

200 let od narození

* 10. 12. 1822, † 8. 11. 1890

Královské konzervatoři, kde navštěvoval hodiny hry na klavír a varhany a také se věnoval hudebně-teoretickým předmětům. Své první koncertní turné absolvoval ve dvanácti letech, aby se o rok později ocitl v Paříži, kde byl mimo jiné soukromým žákem Antonína Rejchy. V roce 1837 byl César oficiálně přijat na Pařížskou konzervatoř. Na naléhání panovačného a chamtivého otce musel po dobu studia často koncertovat a také soukromě vyučovat. Komerční a laciný obsah těchto vystoupení měl za následek nepěkné mínění pařížských odborných kruhů zejména o kompozičním umění mladého Francka. Zanedlouho poté přerušil na pokyn otce svá studia a celá rodina se vrátila do Belgie, což rodinnou situaci nikterak nezlepšilo.

V letošním roce uplyne přesně 200 let od narození významného belgicko-francouzského skladatele, varhaníka, klavíristy a hudebního pedagoga Césara-Augusta Francka. Tento rodák z Lutychu, města ve východní části Belgie, již od útlého věku projevoval výrazné umělecké nadání. Jeho otce to podnítilo k tomu, aby si pro syna plánoval budoucnost zázračného dítěte, které svou koncertní činností získá rodině slávu a finančně ji zajistí. Od svých osmi let studoval Franck na místní

Od roku 1844 až do konce života bydlel César Franck v Paříži. Po neúspěšném uvedení svého oratoria *Ruth* (1846) se stáhl z veřejného života a komponování se věnoval spíše příležitostně. V té době se čtyřicetiletý Franck rozhodl přestat tolerovat otcovu panovačnost – opustil domov svých rodičů a záhy se oženil se svou žákyní Félicité Saillot, která se profesně věnovala herectví.

V průběhu dalších let se životní styl

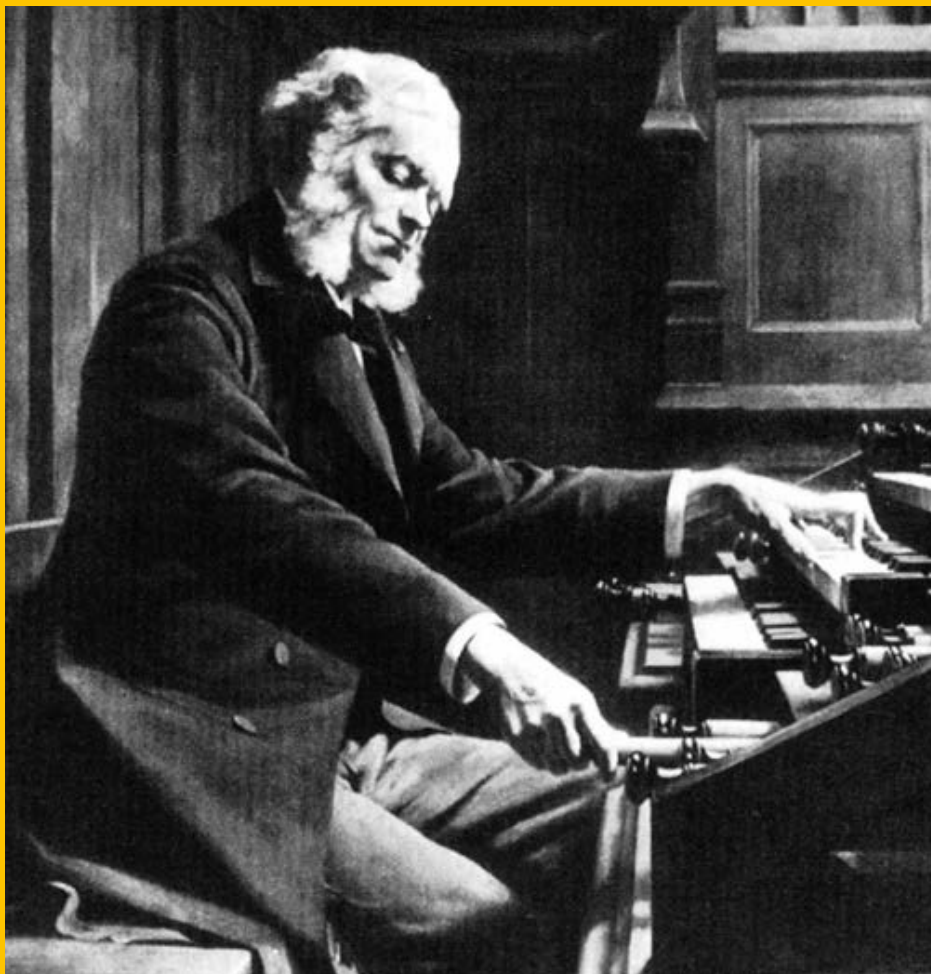
Césara Francka zcela změnil. Opustil dráhu koncertního pianisty, vedl jednoduchý, téměř asketický způsob života a na živobytí si vydělával coby varhaník a učitel hudby. Jeho prvním oficiálním působištěm v roli varhaníka byl od roku 1851 pařížský kostel Saint-Jean-Saint-François ve čtvrti Le Marais. V roce 1858 pak byl jmenován varhaníkem baziliky svaté Klotyldy, ve které byl tenkrát čerstvě nainstalován výborný třimanuálový nástroj od Aristida Cavaillé-Colla. „Moje nové varhany znějí jako orchestr,“ vyjadřoval se o nich Franck. Šlo o nástroj, který v mnohém ovlivnil a formoval jeho kompoziční myšlení. Po nějakém čase se stal natolik zdatným improvizátorem, že byl samotným legendárním stavitelem varhan zván, aby uváděl do provozu nové nástroje po celé Francii. Jeho nejpozoruhodnější skladbou z té doby (1860–1862) je cyklus *Six pièces pour Grand Orgue* (Šest kusů pro varhany), podle odborníků první velký příspěvek do francouzské varhanní literatury po více než sto letech. Franckova postupně rostoucí reputace upoutala pozornost i takových umělců, jako byl Ferenc Liszt či Hans von Bülow. Stále většímu zájmu se těšil i ze strany mladých varhaníků, kteří kolem jeho osoby zformovali skupinu jeho následovníků a obdivovali

nejen jeho vědomosti v oblasti interpretace a improvizace, nýbrž i jeho tvůrčí postupy v kompozici.

Roku 1871, bezprostředně po skončení prusko-francouzské války, byla nově založena Société nationale de musique, jejímž nejstarším členem se stal právě César Franck. V následujícím roce byl pak nominován a zvolen na místo profesora na znovuotevřené pařížské konzervatoři, a to jako nástupce svého učitele Françoise Benoista.

Na konzervatoři studovali i mnozí z jeho soukromých žáků a Franck byl mezi nimi velmi oblíben, což mělo za následek žárlivost a intriky ze strany ostatních pedagogů. Se svou prostou a důvěřivou povahou nebyl schopen pochopit důvody takového chování okolí. Z jeho třídy vyšly takové veličiny varhanního a kompozičního umění jako Ernest Chausson, Vincent d'Indy, Henri Duparc, Guillaume Lekeu, Albert Renaud, Charles Tournemire, Louis Vierne, Paul Vidal ad.

César Franck se zajímal o strukturální a výrazové kompoziční inovace Beethovena, Liszta a Wagnera. Jeho tvorba je stejně zakotvena v německých, jakož i francouzských hudebních tradicích a kombinuje to nejlepši

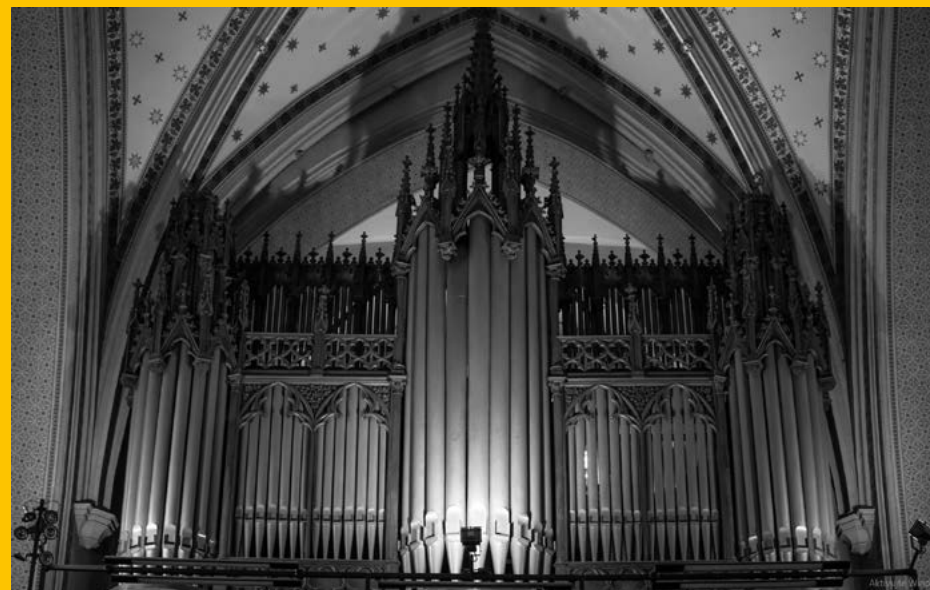
z obou přístupů. Měkké kontury melodiky, klasicky vytríbená forma a bohatá harmonie jsou hlavními charakteristikami Franckova tvůrčího vyjadřování. Jako skladatel naplnil svůj potenciál až v posledních deseti letech svého života (1880–1890). Napsal tehdy např. oratorium *Rebecca*, symfonické básně (*Le chasseur maudit*, *Les Djinns* a *Psyché*), několik klavírních skladeb, svou jedinou *Symfonii d moll*, *Sonátu pro housle a klavír A dur*, *Klavírní kvintet*, *Symfonické variace pro klavír a orchestr* ad.

V oboru varhanní skladby je mimořádný jeho význam coby průkopníka „symfonických děl“ pro tento nástroj. Kompoziční odkaz Césara Francka je komplexní a pestrý, považujeme ho za nejvýraznější francouzskou skladatelskou osobnost druhé poloviny 19. století.

Ivana Kalina Tabak

Nástroje letošního festivalu

Velké varhany v katedrále sv. Václava

Varhany na hlavním kůru olomoucké katedrály patří bezesporu k nejhodnotnějším a nejvýznamnějším nástrojům na Moravě. Jejich stavba byla dokončena roku 1886 a jde o mistrovskou práci vyhlášené varhanářské dílny Bratři Riegerové. Instalaci varhan tak byla kompletně dokončena rozsáhlá neogotická přestavba katedrály, která jí vtiskla dnešní podobu.

Varhany nezapřou, že byly postaveny v období pozdního romantismu a zároveň tzv. cecilíánského hudebního hnutí, což se odráží v jejich zvukovém charakteru. Nenalezneme zde mnoho výraznějších sólových rejstříků ani hlasů vyšších poloh. Zato je zde zastoupeno velké množství rejstříků základní polohy v mnoha dynamických a barevných odstínech. Varhany jsou tak schopny

plynulých dynamických změn a do jisté míry lze jejich zvuk přirovnat ke zvuku symfonického orchestru.

Varhany mají tři manuály a 50 znějících rejstříků. Kromě zvukových kvalit zvyšuje jejich hodnotu také skutečnost, že se do dnešních dnů dochovaly takřka v původní podobě (varhany byly generálně opraveny v 80. letech 20. století firmou Rieger-Kloss Krnov). Zajímavostí je, že v olomoucké katedrále se kromě hlavních varhan nacházejí další čtyři nástroje: chórové varhany (Rieger-Kloss), varhany v chórové kapli (Bratři Riegerové), varhany v kryptě (Rieger) a přenosný pozitiv.

Vstupenky a slevy

Vstupenky lze zakoupit:

- online na www.mfo.cz
- na společné pokladně MFO a MDO v budově Reduty (vchod z Horního nám.)
- v Informačním centru Olomouc v podloubí radnice
- v místě konání koncertu vždy hodinu před jeho začátkem

Zakoupené vstupenky nelze vrátit ani vyměnit. Nárok na vrácení vstupného vzniká pouze v případě zrušení koncertu bez náhrady.

Ceny vstupenek:

200 Kč - základní / 100 Kč - zlevněná

Na zlevněnou vstupenku mají nárok:

- abonenti MFO
- děti do 15 let
- studenti do 26 let
- senioři nad 65 let
- držitelé průkazu ZTP a ZTP/P

V místě koncertu se posluchač prokáže příslušným průkazem, který ho opravňuje ke slevě – ISIC, průkaz ZTP, ZTP/P, průkaz abonenta MFO.

Pořizování soukromých zvukových a obrazových záznamů není povoleno. Zvukové a obrazové záznamy budou pořizovány za účelem prezentace a propagace, a to výhradně pořadatelem nebo osobou pořadatelem pověřenou.

Mezinárodní varhanní festival je členem Asociace hudebních festivalů AHF. Moravská filharmonie Olomouc, pořadatel 54. ročníku Mezinárodního varhanního festivalu Olomouc 2022, děkuje za podporu festivalu těmto partnerům:

Partneři

Státní fond kultury ČR

Mediální partneři

Festival dále podporují

Kontakty

Moravská filharmonie Olomouc,
příspěvková organizace

Horní náměstí 424/23,
779 00 Olomouc

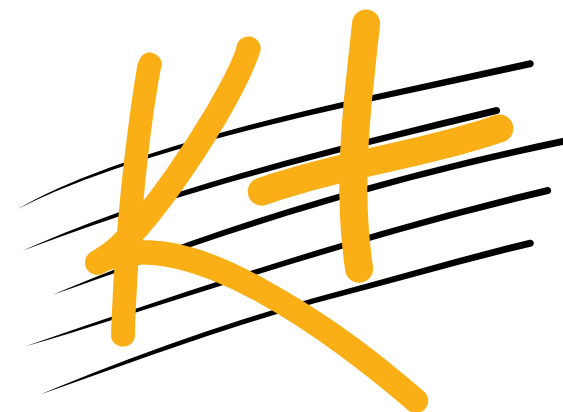
www.mfo.cz
info@mfo.cz

+420 585 206 520
IČO: 00100617

Zřizovatelem Moravské filharmonie
Olomouc je statutární město Olomouc.

Vydala Moravská filharmonie Olomouc
v roce 2022 jako svůj neprodejný
propagační materiál nákladem 1000 ks.

Redakční uzávěrka • 6. srpna 2022
Autoři a zdroje textů • Karel Martínek,
Ivana Kalina Tabak, Lenka Petáková,
Wikipedie
Fotografie • Šimon Kadula, Jean-Baptiste
Millot, AnnaReet Gillblad, Lukáš Potůček,
archiv MFO a archivy jednotlivých
interpretů, Wikipedie
Grafická úprava a sazba • Tobiáš Grolich
Výroba • Miloslav Kyjevský – F.G.P. studio

KlasikaPlus.cz

**PORTÁL
O KLASICKÉ HUDBĚ**

...váš vyladěný partner

Mezinárodní varhanní festival Olomouc

54. ročník
1.–15. září
2022

1. 9.

Karel Martínek ^{CZ}

Zahájení festivalu za zvuku varhan
a bicích nástrojů

5. 9.

Karol Mossakowski ^{PL/FR}

Mystérium varhanní improvizace

8. 9.

Markéta Schley Reindlová ^{CZ/DE}

Hudba českých a německých mistrů

12. 9.

Gunnar Idenstam ^{SE}

Severské inspirace

15. 9.

Ben van Oosten ^{NL}

Varhany jako orchestr – perly varhanního symfonismu

Všechny koncerty se konají od 19 hodin
v katedrále sv. Václava.

